

Pojem a význam

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2001](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2001](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 29. 4. 2002
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 29. 4. 2002

Pojem a význam

Slovo se z pouhého zvuku či grafického tvaru stává skutečným slovem teprve tím, že něco znamená, že má nějaký význam, který může být smysluplně spojován s významy jiných slov. Izolované slovo se proto nemůže stát slovem v plném smyslu: slovo může být slovem jen uprostřed jiných slov a ve významové souvislosti s nimi. Skutečné slovo ovšem může mít význam, který zatím postrádá přesné obrysy, kterému chybí přesné vymezení, nebo přesněji řečeno: jeho význam nemůže být s náležitou přesností určen. To právě již první filosofové vytýkali mytickým vyprávěním, a to lze dodnes právem vytýkat každé narativě. Narativita je sice schopna konformovat do jisté míry náladu (= naladění) řady lidí a učinit je jakoby účastníky „jednoho a téhož“ dění, což znamená, že si sice každý svým osobitým způsobem „vybarví“ jakési schematické kontury „téhož“, ale že vůbec nedisponuje žádnými účinnými způsoby, jak se dostat ke skutečné identitě onoho „téhož“, natož jak zajistit – nebo aspoň umožnit – aby se k onomu jen nepřesně a tentativně „ukazovanému“ „témuž“ soustředili i další onomu vyprávění naslouchající a nasloucháním přibližně stejně „naladěni“ účastníci. Právě z tohoto hlediska musí před naším porozuměním vyvstávat jako vynález naprosto převratný, když se podařilo zdánlivě tak nepřekročitelnou bariéru individuální, „soukromé“ subjektivity – a tedy pouhého „zdání“ – soustředěním obecné (nebo alespoň v možnosti obecné) subjektivity směrem k něčemu, co už ze žádné pouhé subjektivity nemohlo být podezíráno. Tímto převratem bylo zavedení pojmů a postupného přestrukturování stále rozsáhlejších oborů myšlení způsobem, který nazýváme „pojmovostí“ (tedy jakési „zpojmovění“, konceptualizace myšlení). Výsledkem tedy nebylo nutně centrální zaměření myšlenkové pozornosti „někam jinam“, tj. k něčemu jinému, jak by se mohlo zdát pouhému historizujícímu pohledu, navíc podléhajícímu zkreslujícím předsudkům tzv. protimetafyzických výkladů, nýbrž zvýraznění a upřesnění „významů“, až do té doby jen přibližných a bez pevných kontur.

(Praha, 020429-1.)